

ron négy nagy kerettanszék van, ezek: erdészeti biológia és erdészet (erdőművelés), erdészeti szállítás, erdészeti földmérés (famérés, rendezés, becslés, gazdaságtan, üzemszervezés stb.) és feldolgozás. Az alapozó tantárgyakat más karok hallgatóival közösen, külön tanszékeken hallgatják.

Az egyetemi oktatással kapcsolatos szakmai gyakorlatokat a hallgatók az egyetemhez tartozó tanulmányi erdőgazdaságban végzik. Ez Vancouver-től 80 km-re fekszik, területe 8 ezer ha. Minden tekintetben megfelel a tanulmányi céloknak és feladatoknak. Az egyetem oktatói kutatómunkájuknak jelentős részét itt végzik. A hallgatók a nyári nagygyakorlatokat is itt töltik.

Az olasznyár kéregvastagsága, kéregszázaléka és szerfamegoszlása

SZODFRIDT ISTVÁN

Alig másfél évtizede annak, hogy az olasznyárat meghonosítottuk. A populetumokban, fajtaösszehasonlító kísérleti telepítésekben szerzett jó tapasztalatok alapján ma már igen nagy területeken telepítjük. Állományai túlnyomórészt még tisztítási korban vannak, ezért fatömegéről, a fatömeget befolyásoló tényezőkről még nagyon keveset tudunk. A hiányosság felszámolása érdekében az Erdészeti Tudományos Intézet tavalyi munkaprogramjába felvette az olasznyarak fatömegére vonatkozó vizsgálatokat is. Ennek során az ország számos helyén különböző korú és hálózatú állományban kerekken 380 törzset döntöttünk le, fatömegüket szakaszosan köböltük és adatokat gyűjtöttünk a kéregvastagságra, ágfa fatömegére stb. nézve is. Az adatok kiértékelése folyamatban van, néhány részeredményt azonban már közölhetünk, ezért ebben a tanulmányban a kéregvastagság, kéregszázalék és a szerfamegoszlásra végzett számításaink eredményeit szeretnénk közreadni.

Kéregvastagság

A döntött törzseknek mintegy 10%-át törzselemzés céljából vizsgáltuk és ehhez számos korongot gyűjtöttünk be. Ezen kívül a törönkön is mértük a kéregvastagságát, ily módon több, mint 360 adatot kaptunk. Az adatokat a teljes átmérő függvényében felhordtuk és kiegyenlítettük. Ily módon megkaptuk, hogy különböző átmérőhöz mekkora kétszeres kéregvastagság tartozik. Az eredményeket az 1. táblázat tartalmazza.

Tekintettel arra, hogy a gyakorlat általában kerek egész centiméterben méri a vastagságot, célszerűnek látszott bizonyos összevonásokat végezni. Ennek alapján azt mondhatjuk, hogy a kétszeres kéregvastagság 20 cm teljes átmérőig 1 cm, 20—35 cm között 2 cm, míg azon túl 50 cm-ig 3 cm.

Ha a feltüntetett adatokat összevetjük a Sopp László által az óriás-, korai és kései nyarakra kimutatott kéregvastagsági adatokkal, akkor azt állapíthatjuk meg, hogy az olasznyár a legvékonyabb kérgű, hozzávetőlegesen 1 cm-rel vékonyabb a kéregvastagsága ugyanazon átmérőre vonatkoztatva, mint a többi, hagyományos nemesnyárfajtáé.

Kéregszázalék

A különböző átmérőkhöz tartozó körlapterületek adatait egybevetettük a kéreg nélkül számított körlapok területével és százalékosan képeztük a különbséget. Az így nyert kéregszázalék értékeket ugyancsak az 1. táblázatban találjuk meg. A kimutatott kéregszázalék értékek mintegy fele nagyságúak, mint amit

Az olasznyár kéregvastagsága

Átmérő	Kéreg vastagság	Kéreg	Átmérő	Kéreg vastagság	Kéreg	Átmérő	Kéreg vastagság	Kéreg
cm	cm	%	cm	cm	%	cm	cm	%
5	0,3	11	21	1,2	11	36	2,2	12
6	0,4	11	22	1,3	11	37	2,3	12
7	0,4	11	23	1,4	12	38	2,4	12
8	0,5	11	24	1,4	12	39	2,4	12
9	0,5	11	25	1,5	12	40	2,5	12
10	0,6	11	26	1,6	12	41	2,6	12
11	0,6	11	27	1,6	12	42	2,7	12
12	0,7	11	28	1,7	12	43	2,7	12
13	0,7	11	29	1,7	12	44	2,8	12
14	0,8	11	30	1,8	12	45	2,9	12
15	0,8	11	31	1,9	12	46	3,0	13
16	0,9	11	32	2,0	12	47	3,1	13
17	0,9	11	33	2,0	12	48	3,2	13
18	1,0	11	34	2,1	12	49	3,3	13
19	1,1	11	35	2,2	12	50	3,4	13
20	1,1	11						

más nemesnyárfajtákon találunk. Ez annyit is jelent, hogy minden olyan választék esetén, amely kérgezést igényel, illetve számbavétele kéreg nélkül történik, az olasznyár ugyanazon méretek esetén nagyobb nettó-fatömeget ad, mint a hagyományos nemesnyárfajták. Az olasznyár alkalmazása tehát minden olyan termőhelyen, ahol eddig hagyományos nemesnyárákat termesztettek, és a termőhelyi feltételek az olasznyár számára alkalmasak, csupán ebből a körülményből adódóan is mintegy 5–10%-kal nagyobb hozataalt tesz lehetővé még akkor is, ha a méretei egyébként megegyeznek az ugyanott telepíthető más nemesnyárákkal.

Választékmegoszlás

A választékmegoszlást csak az arra alkalmas vastagságú törzs, illetve ágrészek összes fatömegre vonatkoztatott százaléka alapján határoztuk meg. A szakaszos kőbőzést elvégeztük a fűrészrönkre, papírfára alkalmas vastagságú törzs és ágrészekre a kéreg levonásával, valamint leszámítottunk 5%-ot a fűrészrés és más termelési apadékok címén. A farostfát és vékony tűzifát a kéreggel együtt vetjük figyelembe, csupán az 5% termelési apadékot vontuk le itt is. Az így nyert adatokat kiegyenlítettük és az egyes választékokra eső fatömegszázalék adatait a 2. táblázatban foglaltuk össze.

Ezek a százalékos értékek nyilvánvalóan csak tájékoztatásra, előzetes számítások végzésére alkalmasak, hiszen a tényleges szerfaszázalékot a fagyrepedések, göcsök, a szabvány szerinti hosszúságot el nem ért szakaszok eltérő manipulálása módosíthatja.

Ha az adatokat átvizsgáljuk, akkor az tűnik ki, hogy a rönkre alkalmas hányad hozzávetőlegesen azonos marad 35 cm átmérőnél vastagabb fákon, tehát mennyisége arányosan nő az egész törzs összes fatömegével. A 22 és 35 cm átmérő közötti vastag törzseken egész szemben a fűrészrönkre eső hányad növekedése nagyobb, gyorsabb ütemű, mint a teljes fatömegé. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy törekednünk kell a 22 cm-es mellmagassági átmérő mi-

Az olasznyár összes fatömegének választék-megoszlása

2. táblázat

Átmérő d _{1,3}	Fűrész rönk	Papírfa	Farostfa	Vékony tűzifa	Nettó fatömeg	Bruttó fatömeg
%						
5	—	—	41	54	95	100
6	—	—	54	41	95	100
7	—	—	61	34	95	100
8	—	—	65	30	95	100
9	—	8	64	23	95	100
10	—	16	60	19	95	100
11	—	23	50	19	92	100
12	—	30	41	19	90	100
13	—	36	35	19	90	100
14	—	41	29	19	89	100
15	—	46	24	19	89	100
16	—	50	19	19	88	100
17	—	54	15	19	88	100
18	—	56	13	19	88	100
19	—	57	12	19	88	100
20	15	44	11	18	88	100
21	19	41	10	18	88	100
22	24	36	10	18	88	100
23	28	32	10	18	88	100
24	32	28	10	18	88	100
25	35	25	10	18	88	100
26	37	23	10	18	88	100
27	39	21	10	18	88	100
28	41	19	10	18	88	100
29	43	17	9	18	87	100
30	44	16	9	18	87	100
31	46	15	8	18	87	100
32	47	14	8	18	87	100
33	48	13	8	18	87	100
34	49	13	8	17	87	100
35	49	13	8	17	87	100
36	50	13	7	16	86	100
37	51	13	7	16	86	100
38	51	13	7	15	86	100
39	52	13	6	15	86	100
40	52	13	6	15	86	100
41	53	12	6	15	86	100
42	53	12	6	15	86	100
43	53	12	5	15	85	100
44	54	12	5	14	85	100
45	54	12	5	14	85	100
46	54	12	5	14	85	100
47	54	12	5	14	85	100
48	55	12	4	14	85	100
49	55	12	4	14	85	100
50	55	12	4	14	85	100

nél gyorsabb elérésére, hogy ezáltal minél gyorsabban kihasználhassuk a 22 centiméteren felüli vastagságban rejlő értékhozamfokozási lehetőségeket. Ezt a célt pedig célszerűen megválasztott és a jelenlegiekhez képest némileg tágított telepítési hálózatokkal érjük el.

Az elmondottakat összefoglalva megállapíthatjuk, hogy az olasznyár kéregvastagsága jóval kisebb, mint a nálunk általában telepített, ún. hagyományos nemesnyáraké, ebből következik, hogy ugyanolyan méretek elérése esetén az

olasznyárból kihozható nettó fatömeg nagyobb, mint a többi nemesnyárból. A szerfamegoszlási adatok pedig arra utalnak, hogy minél előbb el kell érünk a 22 cm-es vastagságot, mert ezáltal gyorsabban eljutunk a nagyobb értékhozamot biztosító növekedési időszakhoz.

Д-р Содфридт И.: ТОЛЩИНА И ПРОЦЕНТ КОРЫ ТОПОЛЯ ИТАЛЬЯНСКОГО И ТОВАРНОСТЬ НАСАЖДЕНИЯ.

Толщина коры итальянского тополя (I-214) намного меньше, чем у обычно используемых у нас евроамериканских видов тополей. Из этого следует, что в случае одинаковых размеров из нее можно получить нетто массы древесины больше, чем в остальных случаях. Данные распределения сортиментов деловой древесины указывает на то, что как можно раньше нужно достигнуть получение 22 см-го диаметра на высоте груди, означаемого начало фазы роста, в которой получается наибольшее количество ценной древесины.

Dr. I. Szodfridt: THICKNESS AND PERCENTAGE OF BARK, AND THE INDUSTRIAL WOOD COMPOSITION OF *POPULUS X EURAMERICANA* I. 214.

The bark of *Populus x euramericana* I. 214 is much thinner than that of the other high-yield poplars cultivated in Hungary. Consequently its net wood volume is higher than that of the other species with the same measure. From the data on its industrial wood composition it can be stated that the diameter of 22 centimeters at breast height is to be reached as early as possible, because that measure marks the lower limit of the growing stage of maximum yield in terms of value.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

Az Országos Erdészeti Egyesület pályázatot hirdet zöldövezeti tervek kidolgozására, melyek célja meghatározott regionális vonatkozásban — meglévő erdők átalakításával és új erdők telepítésével, fásításokkal — az erdők többoldalú hasznosításának érvényesítése, az erdők közjóléti szerepének minél hatásosabb betöltése.

A tervezés helye szabadon választható, megkötés az, hogy legalább egy város, vagy üdülőhely regionális körzetét foglalja magában. A régió nagyobb kiterjedése a pályamű értékét növeli.

A tervezéssel — távlati koncepciójában — meg kell határozni az elérendő célt és az ehhez végrehajtandó konkrét feladatokat. Vizsgálni kell a tényleges és reálisan várható igényeket és kidolgozni ezek kielégítéséhez a szakszerű és korszerű megoldásokat.

A tervezéssel meg kell határozni azokat a módszereket, amelyekkel a meglévő és tervezett erdők a különböző védelmi, üdülési, esztétikai, tájrendezési, ugyanakkor gazdasági funkciók betöltésére alkalmassá válnak.

A tervdokumentációk alapján a megvalósításhoz szükséges területigénybevétel, üzemi módosítás, kivitelezési terv és költségvetés elkészíthető legyen. Ezek érdekében a koordinációs vonatkozásokat is figyelembe kell venni.

A terv kötelező munkarészei: Műleírás, átnézeti térkép, tervtérkép, területkimutatás, növényanyagszükségleti kimutatás, műtárgyak jegyzéke és leírása, költségelőirányzat és költség szerint részlettervek, perspektívikus rajzok, fotók.

A tartalmi előírások mellett a munkarészek színvonalas, tetszetős kidolgozása is követelmény.

Pályadíjak:

1 db I. díj	4000,— Ft
2 db II. díj	3000,— Ft
2 db III. díj	2000,— Ft
5 db jutalom	1000,— Ft

A pályázaton részt vehet az OEE minden tagja egy-egy saját tervezésű pályaművel. Csak olyan tervdokumentációval lehet pályázni, mely nem hivatalos megbízásra készült, és ami nem ment keresztül eddig felülvizsgálaton, jóváhagyáson.

A pályaműveket jeligével, a pályázó nevét és személyi adatait tartalmazó jeligével megcímezett, zárt borítékkal kell beküldeni két példányban az OEE (Bpest. V., Szabadság tér 17.) címére. A jeligét fel kell tüntetni minden munkarész bal felső sarkán.

A pályaművek beküldési határideje: 1969. december 31.

A pályaműveket az Országos Erdészeti Egyesület felkért bizottsága vizsgálja felül és értékeli.